

Kun få selvstændige kan optjene ret til tidlig tilbagetrækning

TEMAANALYSE

Nyt forslag om tidlig tilbagetrækning - populært kaldet Arne-pension - er lukket land for mange selvstændige. Seks ud af ti selvstændige har oplevet år med underskud eller så lavt overskud, at de er helt eller delvist afskåret fra at kunne optjene retten til tidlig tilbagetrækning.

SMVdanmarks analyse af Arne-pension

Et forslag til ny ret til tidlig tilbagetrækning skulle give lønmodtagere og selvstændige, der har arbejdet fra de var helt unge, en mulighed for at trække sig tidligere fra arbejdsmarkedet. Men lønmodtagere og selvstændige behandles ikke ens. Hvis et år skal tælle med i beregningen af, hvor længe man har arbejdet, skal den selvstændige påvise et overskud på mindst, hvad der svarer til dagpengesatsen. Dermed er ordningen lukket land for de fleste selvstændige. De får nemlig svært ved at påvise højt nok overskud i alle arbejdsår, da selvstændige ofte oplever "magre" år.

Analysens hovedkonklusioner:

- Selvstændige i undersøgelsen har i gennemsnit haft virksomhed i 21 ud af 25 år på arbejdsmarkedet.
- Selvstændige oplever i gennemsnit at have underskud eller overskud under højeste dagpengesats hvert femte år.
- Kun 41 pct. af selvstændige har ikke haft år med underskud eller overskud under højeste dagpengesats siden de startede som selvstændig.

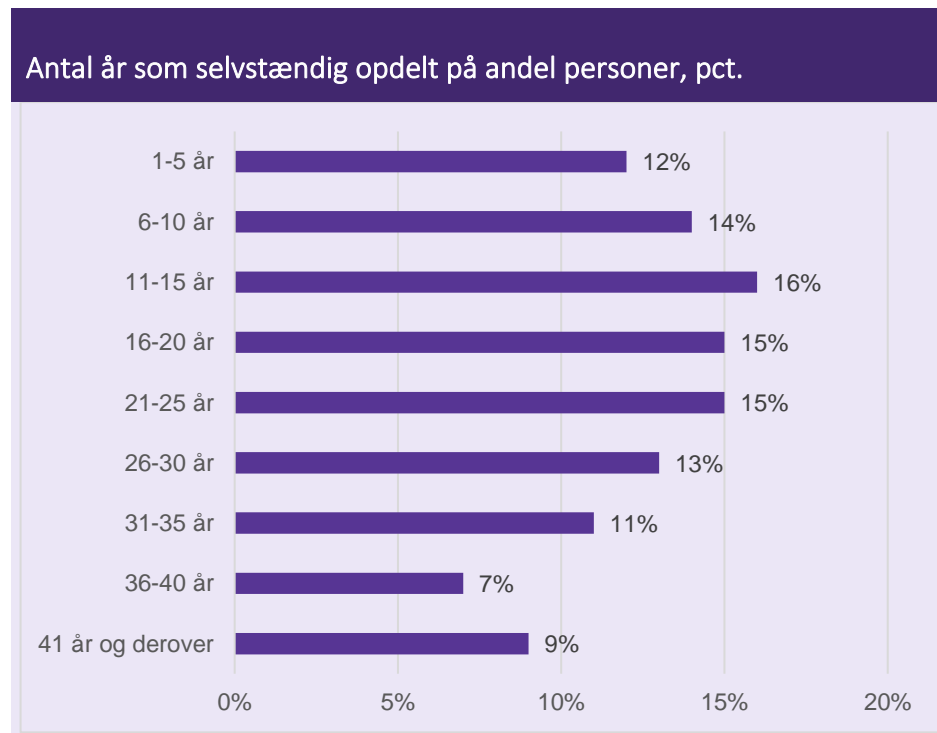
Mange er selvstændige gennem store dele af arbejdslivet.

[Regeringen har foreslået](#) en ret til tidligere tilbagetrækning baseret på antal år på arbejdsmarkedet. Personer kan få mulighed for at trække sig 1, 2 eller 3 år tidligere, hvis de som 61 årig har været beskæftiget hhv. 42, 43 eller 44 år.

Lønmodtagere kan i år på deltid, barsel, dagpenge eller som selvstændige i en ApS eller A/S optjene fuld ret til ordningen. Øvrige selvstændige kan også optjene ret til ordningen, men skal dog for hvert arbejdsår have et overskud i virksomheden over højeste dagpengesats (i 2018 på 223.600 kr.). Har den selvstændige overskud under højeste dagpengesats, kan han eller hun optjene delvis anciennitet det år. F.eks. vil et år med overskud svarende til halvdelen af højeste dagpengesats give et halvt år anciennitet.

SMVdanmark har i en medlemsundersøgelse spurgt selvstændige om deres arbejdsliv og overskuddet i deres virksomhed. De selvstændige i undersøgelsen har i gennemsnit været på arbejdsmarkedet i 25 år, hvoraf de har været selvstændige i 21 af årene.

Selvstændige har haft virksomhed i mange år

Figur 1

Kilde: SMVdanmark medlemsundersøgelse (1361 respondenter).

Anm.: Besvarelser af spørgsmålet "I ca. hvor mange år har du (virksomhedsejeren) i alt drevet selvstændig virksomhed?". ApS'er og A/S'er er frasorteret. Besvarelser med "ved ikke" er frasorteret.

6 ud af 10 selvstændige oplever år med underskud eller lavt overskud

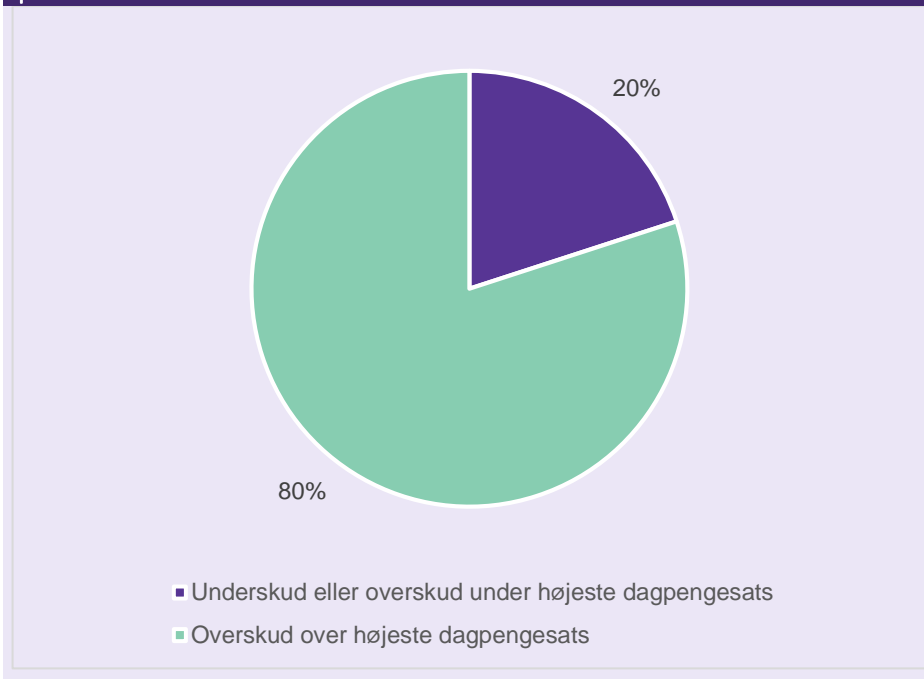
Det er normalt for danske virksomheder at have underskud eller lavt overskud. Tal fra FSR - Danske Revisorer viser, at 46 pct. af alle danske selskaber i 2010 havde underskud og 37 pct. i 2019.

De selvstændige i denne undersøgelse har i gennemsnit underskud eller overskud under højeste dagpengesats i 20 pct. af årene som selvstændig svarende til ca. 4 år ud af 21 år som selvstændige.

Er man f.eks. selvstændig i et helt arbejdsliv fra 18 års alderen til man fylder 61 år, kan man derved se frem til knap 33 år med fuld anciennitet plus evt. delvis anciennitet fra år med lavt overskud. De år med underskud i virksomheden, er der ingen optjening af anciennitet. Relativt få år som selvstændig kan med andre ord medføre, at man er udelukket fra retten til tidlig tilbagetrækning.

Hvert femte år som selvstændig er med underskud eller lavt overskud

Andel år en gennemsnitlig selvstændig har underskud eller overskud under højeste dagpengesats ud af virksomhedens samlede levetid, pct.

Figur 2

Kilde: SMVdanmark medlemsundersøgelse (1361 respondenter).

Anm.: Beregning på baggrund af besvarelse af spørgsmålene "Hvis du (virksomhedsejeren) ser tilbage på dine år som selvstændig, i hvor mange år har du oplevet, at du fik underskud eller fik et så lille overskud, at du ikke kom op på et beløb svarende til højeste dagpengesats? (223.600 kr. årligt i 2018)" og "I ca. hvor mange år har du (virksomhedsejeren) i alt drevet selvstændig virksomhed?". ApS'er og A/S'er er frasorteret. Besvarelser med "ved ikke" er frasorteret.

Kun 35 pct. af selvstændige optjener fuld anciennitet for de år, de har været selvstændige, da de hverken har haft år med underskud eller et overskud under højeste dagpengesats. Andelen af selvstændige uden underskud eller overskud under højeste dagpengesats daler en smule, hvis der kun måles på personer, der har været selvstændige i 5 eller 10 år.

10 pct. af alle selvstændige har haft underskud eller for lavt overskud i ét år, 9 pct. i to år, 6 pct. i tre år osv.

2 ud af 3
selvstæn-
dige har op-
levet år med
for lavt over-
skud

Andel selvstændige opdelt på antal år med underskud eller overskud under højeste dagpengesats, pct.

Antal år med underskud eller overskud under højeste dagpengesats	Alle	Haft virksomhed i mindst 5 år	Haft virksomheds i mindst 10 år
0 år	41%	40%	39%
1 år	11%	10%	10%
2 år	10%	9%	9%
3 år	7%	7%	7%
4 år	5%	5%	5%
5 år	5%	6%	5%
6 år	2%	2%	2%
7 år	1%	1%	1%
8 år	2%	2%	2%
9 år	1%	1%	1%
10 år	6%	6%	7%
Over 10 år	9%	10%	11%

Figur 3

Kilde: SMVdanmark medlemsundersøgelse (1199 respondenter).

Anm.: Besvarelse af spørgsmålet "Hvis du (virksomhedsejeren) ser tilbage på dine år som selvstændig, i hvor mange år har du oplevet, at du fik underskud eller fik et så lille overskud, at du ikke kom op på et beløb svarende til højeste dagpengesats? (223.600 kr. årligt i 2018)". ApS'er og A/S'er er frasorteret. Besvarelser med "ved ikke / ønsker ikke at svare" er endvidere frasorteret.

Politikforslag

Følg aktivitet og ikke overskud

Overskud er et dårligt mål for arbejde. Mange selvstændige oplever år med lavt overskud eller underskud på trods af mange arbejdstimer, fx i deres opstartsperiode eller under kriser. Derfor bør en ret til tidlig tilbagetrækning i stedet afgøres af aktivitet. Det kunne eksempelvis være ved at følge momsindbetalinger tilbage i tiden eller se om virksomheden har ansatte - evt. en kombination af flere mål. Derudover er det vigtigt at sikre en ligestilling mellem lønmodtagere og selvstændige. Det betyder bl.a., at deltidsselvstændige bør have samme adgang til en ret til tidlig tilbagetrækning som deltidslønmodtagere.

Kontakt

Afdelingschef og cheføkonom, Mia Amalie Holstein, tlf. 53 55 71 77,
Holstein@SMVdanmark.dk.
SMVdanmark, august 2020